Lietas arhīva Nr.CA-0286-18/4
ECLI:LV:RAT:2018:1005.C33533816.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2018.gada 5.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Juris Freimanis,
tiesnese Ilze Ramane un tiesnese Žanete Žimante
ar tiesas sēžu sekretāri Lieni Alksni
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju par īpašuma tiesību atzīšanu ar trešo personu Jūrmalas pilsētas domi un Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pretprasībā pret /pers. A/ par īpašuma tiesību atzīšanu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama 2017.gada 8.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

2016.gada 21.aprīlī /pers. A/ (turpmāk – prasītājs) cēlis prasību Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu namā pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju (turpmāk – atbildētāja) par īpašuma tiesību atzīšanu.

Pamatojoties uz Civillikuma 999., 1030. un 1031.pantu, prasītājs lūdz atzīt īpašuma tiesības uz ieilguma pamata uz būvēm ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs 1/un /kadastra numurs 2//adrese/.

2016.gada 6.jūnijā Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu namā saņemti atbildētājas paskaidrojumi, kuros norādīts, ka tā prasību neatzīst.

Savukārt 2016.gada 13.jūnijā Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu namā saņemti trešās personas Jūrmalas pilsētas domes paskaidrojumi, kuros norādīts, ka nolēmums izskatāmajā lietā nevar skart Jūrmalas pilsētas domes tiesības vai tiesiskās intereses.

2016.gada 24.augustā Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu namā saņemta atbildētājas pretprasība. Pamatojoties uz Civillikuma 930. un 968.pantu, likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14.panta ceturto daļu, atbildētāja lūdz atzīt Latvijas valstij Finanšu ministrijas personā īpašuma tiesības uz būvēm ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs 1/ un /kadastra numurs 2/, kas atrodas valsts zemes gabala /adrese/ (kadastra Nr./numurs A/).

2016.gada 12.septembrī Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu namā saņemti trešās personas Jūrmalas pilsētas domes paskaidrojumi par atbildētājas pretprasību.

Trešā persona norādījusi, ka Jūrmalas pilsētas dome neiebilst par īpašuma būves ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs 1/u n /kadastra numurs 2//adrese/, tiesību atzīšanu Latvijas Republikas Finanšu ministrijai atbilstoši Civillikuma 930.pantam.

2016.gada 12.septembrī Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu namā saņemti prasītāja paskaidrojumi par atbildētājas pretprasību, kuros norādīts, ka prasītājs pretprasību neatzīst un uzskata par nepamatotu.

Ar Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama 2017.gada 8.maija spriedumu prasība noraidīta un pretprasība apmierināta.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka prasība un pretprasība celtas par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvju īpašumu /adrese/, kas sastāv no divām būvēm – dzīvojamās mājas ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs 1/un ēkas ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs 2/.

Jūrmalas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/kā zemes gabala ar kadastra apzīmējumu /numurs A/īpašnieks ierakstīta Latvijas valsts Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā, pamatojoties uz 2002.gada 16.augusta Jūrmalas pilsētas zemes komisijas lēmumu Nr.531 un Latvijas Republikas Finanšu ministrijas 2003.gada 23.aprīļa uzziņu Nr.38-03-4/3930. Zemesgrāmatā izdarīts ieraksts, ka uz zemesgabala atrodas citām personām piederošas ēkas.

Līdz ar to būves – dzīvojamā māja ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs 1/un ēka ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs 2/– atrodas uz valstij piederoša zemesgabala /adrese/, ar kadastra apzīmējumu /numurs A/.

Ar Kadastra informācijas sistēmas datiem apstiprinājies, ka uz minētajām būvēm nav reģistrētas īpašumtiesības.

Lietā nepastāv strīds, ka būves uzcēlis prasītājs bez attiecīgas būvatļaujas. Būves nav nodotas ekspluatācijā, un tās nav reģistrētas kā patstāvīgs īpašuma objekts.

Tāpat lietā nav strīda, ka minētais zemesgabals prasītājam netika piešķirts apbūvei, bet ar 1991.gada 27.maija aktu Nr.28 par pļavu un ganību lietošanu prasītājam tika nodotas lietošanā pļavas, ganības līdz 1992.gada 1.janvārim.

Prasītājs prasību par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvēm pamatojis ar to, ka viņš par saviem līdzekļiem uz valstij piederošas zemes uzcēlis strīdus būves 1993. un 1994.gadā, celtniecības darbus veicot bez būvatļaujas. Prasība pamatota ar Civillikuma 998. un 999.pantu (īpašuma tiesību atzīšana ar ieilgumu).

Pirmās instances tiesa nodibinājusi, ka prasītājs ir strīdus būvju faktiskais valdītājs.

Ar Jūrmalas pilsētas valdes būvinspekcijas 1994.gada 3.februāra protokolu par administratīviem pārkāpumiem konstatēts pārkāpums – patvaļīga mājas celtniecība bez saskaņota un apstiprināta projekta, pārkāpējs /pers. A/.

Ar Jūrmalas pilsētas domes 2002.gada 17.jūnija atbildi prasītājam izskaidrots, ka Jūrmalas pilsētas pašvaldība var iznomāt prasītājam nereģistrētu zemesgabalu /adrese A/ ne ilgāk kā uz 5 gadiem, bet šāds līgums nedos iespēju risināt jautājumu ar ēku celtniecības legalizāciju.

Ar Jūrmalas pilsētas zemes komisijas 2002.gada 16.augusta lēmumu izveidots nekustamais īpašums /adrese/ ar valstij piekrītošu zemesgabalu 1 376 m^2 platībā namīpašuma uzturēšanai.

Tiesa secinājusi, ka ar Jūrmalas pilsētas domes 2004.gada 29.decembra atbildi prasītājam apstiprinājies, ka viņam jau 2004.gada 29.decembrī bija izskaidrota būvniecības legalizācijas kārtība.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2015.gada 9.jūnija lēmumu atstāts bez izskatīšanas atbildētājas pieteikums par juridiskā fakta – būves /adrese/ ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs 1/un /kadastra numurs 2/atzīšanu par bezīpašnieka mantu, kas piekrīt Latvijas valstij un reģistrējama zemesgrāmatā uz valsts vārdā Finanšu ministrijas personā – konstatēšanu ar ieinteresētajām personām /pers. A/ un Jūrmalas pilsētas domi. Savukārt ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 22.septembra lēmumu atstāts negrozīts Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2015.gada 9.jūnija lēmums.

Ievērojot minēto nolēmumu saturu, pirmās instances tiesa konstatējusi, ka pieteikums atstāts bez izskatīšanas, jo konstatēts strīds par būvju piederību.

Ar Jūrmalas pilsētas domes Pilsētplānošanas nodaļas 2015.gada 20.novembra atzinumu Nr.644 par būves pārbaudi prasītājam uzdots nekavējoties pārtraukt patvaļīgo būvniecību zemesgabalā /adrese/.

Ar Jūrmalas pilsētas domes būvvaldes 2015.gada 8.decembra lēmumu Nr.2473 par patvaļīgas būvniecības radīto seku novēršanu zemes gabalā /adrese/ prasītājam uzdots līdz 2017.gada 1.janvārim būvniecību regulējošo normatīvo aktu noteiktajā kārtībā Jūrmalas pilsētas domes būvvaldes komisijā iesniegt būvprojektus dzīvojamās ēkas un palīgēkas jaunbūvei zemesgabalā /adrese/, saņemt būvatļauju un atzīmi par projektēšanas un būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi.

Tiesa atzinusi, ka nav izšķirošas nozīmes konkrētajā strīdā 2015.gada 23.novembra prasītāja iesniegumam, kad adresēts Jūrmalas būvvaldes vadītājam, 2015.gada 9.jūnija prasītāja iesniegumam, kad adresēts Jūrmalas pilsētas domei, Jūrmalas pilsētas domes Izglītības pārvaldes 2015.gada 10.jūnija dzīves apstākļu apsekošanas aktam, 2015.gada 16.jūnija Jūrmalas pilsētas domes atbildei par dzīves apstākļiem nepilngadīgajiem bērniem, jo prasītāja gatavība uzņemties būvprojekta izstrādi un prasītāja ģimenes tiesības uz dzīvesvietu vērtējama kontekstā ar prasītāja rīcības tiesiskumu.

Prasītāja iesniegtie ēku skiču projekti un 2017.gada SIA „Procel Pro" sagatavotais dzīvojamās mājas un saimniecības ēkas jaunbūves /adrese/ būvprojekts nevar būt par patstāvīgu pamatu īpašuma tiesību atzīšanai.

Tiesa norādījusi, ka prasītājs nepamatoti atsaucoties uz Civillikuma 999.pantu.

Minētā tiesību norma paredz – lai valdījums nodibinātu īpašumu ar ieilgumu, vajadzīgs: 1) priekšmets, ko var iegūt ar ieilgumu; 2) tiesisks pamats; 3) valdītāja laba ticība; 4) nepārtraukts valdījums; 5) noteiktā laika notecējums; 6) lietas īpašnieka tiesiska iespēja izlietot savu tiesību uz lietu.

Pamatojoties uz Civillikuma 1031.pantu un ņemot vērā, ka prasītājs dzīvojamo māju un ēku uzbūvējis bez būvatļaujas uz zemesgabala, kas nebija viņam izdalīts apbūvei, tiesa atzinusi, ka prasītājs nav pierādījis sava valdījuma tiesisko pamatu.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2004.gada 29.aprīļa spriedumu noraidīta prasītāja prasība pret Jūrmalas pilsētas domi par zemes lietošanas tiesību atzīšanu, valdījuma tiesību iegūšanu un atņemtā valdījuma atjaunošanu. Minētais spriedums atstāts negrozīts ar Augstākās tiesas 2005.gada 9.februāra spriedumu.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2011.gada 20.jūnijs spriedumu noraidīta prasītāja prasība pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju par pienākuma uzlikšanu noslēgt zemes nomas līgumu, spriedums stājies likumīgā spēkā 2011.gada 21.jūlijā.

Pamatojoties uz likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14.pantu un Civillikuma 968.pantu, tiesa secinājusi, ka starp zemes gabala īpašnieku un prasītāju zemesgabala nomas līgums nebija noslēgts, un prasītājs zemesgabalu lieto bez tiesiska pamata. Līdz ar to nav pamats prasītāja prasību par īpašuma tiesību atzīšanu uz strīdus būvēm apmierināt un strīdus būves atzīstamas par zemes īpašnieka īpašumu.

Tiesa atzinusi, ka atbildētāja pamatoti norādījusi, ka valstij pastāv tiesības pretendēt uz būvēm, pamatojoties uz Civillikuma 930.panta piezīmi – nekustamas bezīpašnieka lietas piekrīt valstij.

Ievērojot apstākļus, kad Jūrmalas zemesgrāmatu nodaļas Jūrmalas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/zemesgabala /adrese/, ar kadastra apzīmējumu /numurs A/, īpašniece ierakstīta Latvijas valsts Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā, atbildētājas pretprasība par īpašuma tiesību atzīšanu valstij uz būvju īpašumu – dzīvojamo māju ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs 1/un ēku ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs 2/– apmierināma, bet prasība noraidāma.

Prasītājs iesniedzis apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu, pārsūdzot to pilnā apjomā.

Apelācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka ar lietas materiāliem apstiprinās, ka ar Jūrmalas pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomitejas Komunālās saimniecības pārvaldes piekrišanu (1991.gada 27.maija akts Nr.28) prasītāja rīcībā nodots 0,5 ha liels pļavas gabals Kaugurciemā 2.

Prasītāja rīcībā pļavas un ganības tika nodotas līdz 1995.gadam, nevis līdz 1992.gada 1.janvārim, kā to norādījusi pirmās instances tiesa, līdz ar to prasītājam pastāvēja zemes lietošanas tiesības.

Pamatojoties uz Civillikuma 894.pantu, apelācijas sūdzības iesniedzējs norādījis, ka viņa veicamie zemes darbi, tajā skaitā zemes robežu izveidošana dabā, veicināja Zemes komisiju pieņemt lēmumu par zemes ierīcības projektu izstrādi.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja vienīgā un faktiskā dzīvesvieta bijusi /adrese/. Tā ir apelācijas sūdzības iesniedzēja vienīgā dzīvesvieta, kurā dzīvo arī viņa meita un mazmeitas.

Vēršoties Jūrmalas pilsētas būvvaldē ar lūgumu palīdzēt legalizēt uzceltās būves, apelācijas sūdzības iesniedzējam tika sniegta informācija, ka, lai uzsāktu būvniecības legalizāciju, prasītājam jānoslēdz zemes nomas līgums ne mazāk kā uz 10 gadiem par zemesgabala iznomāšanu, paredzot tajā apbūves tiesības.

Savukārt VAS „Valsts nekustamā īpašuma aģentūra", kura pārstāv zemes īpašnieku, lai noslēgtu zemes nomas līgumu par apbūves zemesgabalu, pieprasīja dokumentus, kas apliecina minēto ēku īpašuma vai lietošanas tiesības.

Atbildīgās institūcijas neizsniedz prasītājam dokumentus būvju tiesību iegūšanu atbilstoši Civillikuma 999.pantam.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civillikuma 5., 894., 999., 1030. un 1031.pantu, apelācijas sūdzības iesniedzējs lūdz prasību apmierināt un pretprasību noraidīt.

2017.gada 17.jūlijā Rīgas apgabaltiesā saņemti trešās personas Jūrmalas pilsētas domes paskaidrojumi, kuros norādīts, ka apelācijas sūdzība atzīstama par nepamatotu. Jūrmalas pilsētas domei nav iebildumu par to, ka uz būvēm /adrese/ tiek atzītas īpašuma tiesības Latvijas valstij Finanšu ministrijas personā.

2017.gada 23.novembrī Rīgas apgabaltiesā saņemti prasītāja paskaidrojumi-papildinājums apelācijas sūdzībai, kuros apelācijas sūdzības iesniedzējs norādījis ka attiecībā uz finansiālajām iespējām un spējām atrast sev citu mājokli, apelācijas sūdzības iesniedzējs neatrodas vienādos vai salīdzināmos apstākļos ar personām bez I invaliditātes grupas. Tas nozīmē, ka valsts nav tiesīga pielietot pret šīm personu grupām vienādu attieksmi, nosakot analogas prasības īpašumtiesību kārtošanai, vienīgā mājokļa atņemšanai, rēķinu par zemes izmantošanas apmēriem un no tā izrietošajām negatīvajām tiesiskajām sekām.

Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējs /pers. A/ uzturēja prasību un apelācijas sūdzību uz tajās norādītajiem argumentiem.

Atbildētājas Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pilnvarotais pārstāvis /pers. E/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina, uzturēja pretprasību uz tajā norādītajiem argumentiem.

Trešās personas Jūrmalas pilsētas domes pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. Par tiesas sēdes laiku un vietu paziņots likumā noteiktajā kārtībā.

Rīgas apgabaltiesā 2018.gada 4.jūlijā saņemts trešās personas iesniegums ar lūgumu izskatīt lietu bez Jūrmalas pilsētas domes pārstāvja klātbūtnes,

ņemot vērā lietā esošos Jūrmalas pilsētas domes paskaidrojumus.

Motīvu daļa

Noklausoties apelācijas sūdzības iesniedzēja un atbildētājas pilnvarotā pārstāvja paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudot lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība noraidāma un pretprasība apmierināma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Lai gan apelācijas sūdzības iesniedzējs pārsūdzējis pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apjomā, no iesniegtās apelācijas sūdzības izriet, ka netiek apstrīdēts pirmās instances tiesas nodibinātais, ka Jūrmalas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/kā zemes gabala ar kadastra apzīmējumu /numurs A/īpašnieks ierakstīta Latvijas valsts Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā, pamatojoties uz 2002.gada 16.augusta Jūrmalas pilsētas zemes komisijas lēmumu Nr.531 un Latvijas Republikas Finanšu ministrijas 2003.gada 23.aprīļa uzziņu Nr.38-03-4/3930. Lietā nav strīda, ka būves – dzīvojamā māja ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs 1/un ēka ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs 2/– atrodas uz valstij piederoša zemesgabala /adrese/, ar kadastra apzīmējumu /numurs A/. Netiek apstrīdēts, ka uz minētajām būvēm nav reģistrētas īpašumtiesības.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa nosaka, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma argumentācijai.

Lietā nav strīda, ka minētais zemesgabals prasītājam netika piešķirts apbūvei, bet ar 1991.gada 27.maija aktu Nr.28 par pļavu un ganību lietošanu prasītājam lietošanā nodotas pļavas un ganības. Būves uzcēlis prasītājs bez būvatļaujas. Būves nav nodotas ekspluatācijā, un tās nav reģistrētas kā patstāvīgs īpašuma objekts.

Tāpat lietā starp pusēm nav strīda, ka prasītājs ir strīdus būvju faktiskais valdītājs.

Apelācijas sūdzībā prasītājs norādījis, ka, būvējot māju, viņam bija lietošanas tiesības uz zemi, turklāt prasītāja rīcībā pļavas un ganības tika nodotas līdz 1995.gada, nevis līdz 1992.gada 1.janvārim, kā to norādījusi pirmās instances tiesa.

Ar lietas materiālos esošo 1991.gada 27.maija aktu Nr.28 par pļavu un ganību lietošanu *(lietas 28.lapa)* apstiprinās, ka /pers. A/ sākotnēji tika nodotas lietošanā līdz 1992.gada 1.janvārim 0,5 ha pļavas, ganības, kuras atrodās /adrese B/.

Otrā pusē dokumentam norādīti gada skaitļi un saskaņotāja paraksts, kas dod pamatu ticēt, ka prasītāja rīcībā pļavas un ganības tika nodotas līdz 1995.gadam, jo pēdējais ieraksts ar saskaņotāja parakstu atzīmēts, kā *„1.12.1994., 95”*.

Tomēr lietas materiālos esošie pierādījumi neapstiprina apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvojumu, ka būvniecība turpinājusies tikai līdz 1995.gadam. Būvju projektos norādīts, ka ēkas izbūvētas 1993. un 1994.gadā pēc /pers. A/ faktiskā īpašnieka un saimnieciskā kārtā faktiskā būvētāja mutiski sniegtās informācijas, kas pilnībā neapstiprina prasītāja norādīto par būvniecību līdz 1995.gadam.

Tomēr Civillietu tiesas kolēģijas pievienojas atbildētājas pārstāvja izteiktajiem iebildumiem, ka ar 1991.gada 27.maija aktu Nr.28 apstiprinās, ka zemesgabals nodots prasītāja rīcībā tieši pļavu un ganību lietošanai, nevis apbūvei. Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājam nepastāvēja tiesības arī līdz 1995.gadam būvēt ēkas uz zemesgabala, kas pieder valstij.

Prasītājs arī apelācijas sūdzībā atkārtoti atsaucies uz Civillikuma 999.pantu.

Minētais pants nosaka, lai valdījums nodibinātu īpašumu ar ieilgumu, ir vajadzīgi: 1) priekšmets, ko var iegūt ar ieilgumu (1000.-1005. p.); 2) tiesisks pamats (1006.-1012. p.); 3) valdītāja laba ticība (1013.-1017. p.); 4) nepārtraukts valdījums (1018.-1022. p.); 5) noteiktā laika notecējums (1023. un 1024. p.); 6) lietas īpašnieka tiesiska iespēja izlietot savu tiesību uz lietu (1025.-1029. p.).

Savukārt atbilstoši Civillikuma 1031.panta pirmajai daļai, kad izceļas strīds, tad tam, kas iegūst īpašumu ar ieilgumu, jāpierāda sava valdījuma tiesiskais pamats; ja viņš to pierādījis, tad viņš atzīstams arī par labticīgu valdītāju, kamēr nav pierādīts pretējais.

Viens no likumiskajiem nosacījumiem, lai iegūtu lietu ar ieilgumu, ir tiesisks pamats, kurš atbilstoši Civillikuma 1006.pantam pats par sevi piešķir īpašuma tiesību, bet kam attiecīgā gadījumā sevišķa šķēršļa dēļ īpašuma iegūšana nav tūliņ sekojusi.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka ieilguma gadījumā tiesiskam pamatam jābūt tādam, kas pats par sevi nodrošinātu īpašuma pāreju, bet kādi formas un procedūras trūkumi vai arī attiecīga atļauju vai akceptu nesaņemšana nav nodrošinājusi tūlītēju īpašuma tiesību pāreju. Minētie trūkumi arī uzskatāmi par pantā (Civillikuma 1006.pants) minētajiem „sevišķiem šķēršļiem”, kuru dēļ īpašuma tiesības tiek iegūtas tikai, iztekot likumā noteiktajam ieilguma laikam *(sk. A.Grūtups, E.Kalniņš. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Otrais papildinātais izdevums.- Rīga:Tiesu namu aģentūra, 2002, 144.lp.)*.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas atzītajam, ka lietā nav konstatējams īpašuma iegūšanas tiesiskais pamats, kas ir viens no nosacījumiem, lai īpašumu iegūtu ar ieilgumu.

Apstāklis, ka /pers. A/ valdījumā atrodas būves, kuras viņš uzbūvēja, apdzīvo un apsaimnieko, neapliecina, ka prasītājs valdījumu ieguvis, pamatojoties uz tiesisku darījumu.

Saskaņā ar Civillikuma 968.pantu uz zemes uzcelta un cieši ar to savienota ēka atzīstama par tās daļu.

Gadījumā, kad persona pati uz savas zemes būvē ēku, ir prezumējams, ka šī būve ir zemes īpašnieka īpašums, pat ja tā vēl nav ierakstīta zemesgrāmatā. Tas, ka ēka tiek būvēta un tā vēl nav reģistrēta zemesgrāmatā, nenozīmē, ka attiecīgā ēka līdz reģistrācijas brīdim pieder kādam citam. Arī tiesību doktrīnā ir norādīts, ka Civillikuma 968.pants ietver prezumpciju, ka ēka, kura uzbūvēta uz zemes, ir paša šīs zemes īpašnieka būvēta. Līdz ar to ēka nav patstāvīgs objekts, bet citas lietas – zemes kā nekustamās mantas – daļa, kas izriet no ēkas un zemes vienotības principa (kaut arī saskaņā ar speciālajām tiesību normām Latvijas okupācijas vēsturisko apstākļu dēļ Latvijā ir iespējamas arī atkāpes no ēkas un zemes vienotības principa) (*Civillikuma komentāri: Īpašums. Sastādījis A.Grūtups. Mans īpašums, 1996, 42.lpp*).

Savukārt likuma „Par atjaunotā Latvijas republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību” 14.panta pirmās daļas 1.punktā noteikts, ka Civillikuma 968.panta noteikumi nav piemērojami un ēkas (būves) līdz to apvienošanai vienā īpašumā ar zemi uzskatāmas par patstāvīgu īpašuma objektu, ja ēkas uzceltas uz zemes, kas atbilstoši likumiem piešķirta šim nolūkam, iegūta darījuma rezultātā vai uz cita tiesiska pamata pirms Civillikuma lietu tiesību daļas spēkā stāšanās dienas (1992.gada 1.septembra), bet zemes īpašuma tiesības atjaunotas vai atjaunojamas bijušajam zemes īpašniekam vai viņa mantiniekam (tiesību pārņēmējam).

Lai nodrošinātu to, ka bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem tiek atjaunotas īpašuma tiesības uz zemi un vienlaikus netiek aizskartas ēku (būvju) īpašnieku tiesības, likumdevējs paredzēja izņēmumu no Civillikuma 968.pantā nostiprinātā zemes un ēkas vienotības principa.

Savukārt zemes piespiedu nomas tiesisko attiecību subjekti ir zemes īpašnieks un uz zemes uzbūvētās ēkas (būves) īpašnieks, kuram ir tiesības lietot zemi zem ēkas (būves) tādā platībā, kādā zeme ir viņa likumīgā lietošanā un pienākums maksāt zemes īpašniekam par zemes lietošanu nomas

maksu, kā tas noteikts likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.panta pirmās daļas 2.punktā.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā nav konstatējams, ka prasītājs un atbildētāja ir piespiedu nomas tiesisko attiecību subjekti. Prasītājs būves nav uzcēlis uz zemes, kas atbilstoši likumam piešķirta šim nolūkam, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija nekonstatē izņēmumus attiecībā uz Civillikuma 968.panta piemērošanu konkrētajā lietā.

Attiecībā uz pārējiem apelācijas sūdzībā izteiktajiem argumentiem Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām, no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta izriet, ka tiesas pienākums ir argumentēt spriedumu, bet tas nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu *(skat. ECT 1994.gada 19.aprīļa spriedumā „Van de Hurk v. The Netherlands" 61.punktu).* Tiesnešiem ir jāuzklausa visi argumenti, bet viņiem nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesa izvērtē argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa, tādējādi nevērtē pārējos apelācijas sūdzības argumentus, jo tie neietekmē tiesas nolēmumu pēc būtības.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība noraidāma kā nepamatota, bet pretprasība, ievērojot Civillikuma 930.panta piezīmi, apmierināma, atzīstot atbildētājai īpašuma tiesības uz būvēm /adrese/, kadastra apzīmējumi /kadastra numurs 1/un /kadastra numurs 2/, kas atrodas uz zemes gabala /adrese/, ar kadastra apzīmējumu /numurs A/.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Ar lietas materiālos esošo atbildētājas pilnvarotās pārstāves VAS „Valsts nekustamie īpašumi" 2016.gada 16.augusta maksājuma uzdevumu Nr.905971 *(lietas 69.lapa)* apstiprinās, ka atbildētājas pārstāve samaksājusi valsts nodevu par pretprasības iesniegšanu 71,14 EUR, savukārt ar 2016.gada 16.augusta maksājuma uzdevumu Nr.905972 *(lietas 70.lapa)* apstiprinās, ka samaksāti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7,84 EUR apmērā.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai no prasītāja par labu atbildētājas pilnvarotai pārstāvei VAS „Valsts nekustamie īpašumi" piedzenami tiesas izdevumi 78,98 EUR *(71,14 EUR + 7,84 EUR)* apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu prasītājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa devusi pareizu juridisku novērtējumu pierādījumiem, piemērojusi pareizās materiālās tiesību normas, taisījusi pamatotu un likumīgu spriedumu, prasību noraidot un pretprasību apmierinot.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz minēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 430., 432., 433., 434. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. A/ prasību pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvju īpašumu /adrese/ ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs 1/un /kadastra numurs 2/noraidīt un Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pretprasību pret /pers. A/ par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvju īpašumu /adrese/ ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs 1/un /kadastra numurs 2/apmierināt.

Atzīt Latvijas valstij Finanšu ministrijas personā īpašuma tiesības uz būvēm /adrese/ ar kadastra apzīmējumi /kadastra numurs 1/u n /kadastra numurs 2/, kas atrodas uz zemes gabala /adrese/, ar kadastra apzīmējumu /numurs A/.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu VAS „Valsts nekustamie īpašumi", reģistrācijas Nr.40003294758, tiesāšanās izdevumus 78,98 EUR *(septiņdesmit astoņi euro un deviņdesmit astoņi centi)*.

Noteikt /pers. A/termiņu sprieduma labprātīgai izpildei – 10 *(desmit)* dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 *(trīsdesmit)* dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Spriedums sagatavots 2018.gada 5.oktobrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis (personiskais paraksts) J.Freimanis
Tiesnese (personiskais paraksts) I.Ramane
Tiesnese (personiskais paraksts) Ž.Žimante